

Försvarsutskottets betänkande

1986/87:5

om piloter i flygvapnet, m.m.

(prop. 1986/87:100 bil. 6)

FöU
1986/87:5

I betänkandet behandlas de frågor som regeringen – efter föredragning av försvarsministern, statsrådet Roine Carlsson – har förelagt riksdagen i proposition 1986/87:100 bilaga 6, i det följande kallad budgetpropositionen. Ingen motion föreligger i ärendet.

1 Åtgärder för att säkerställa tillgången på piloter i flygvapnet

Regeringen har i budgetpropositionen (s. 2–7) berett riksdagen tillfälle att ta del av vad föredragande statsrådet har anfört om åtgärder för att säkerställa tillgången på piloter i flygvapnet.

Föredragande statsrådet

Försvarsministern redovisar åtgärder i pilotfrågan t.o.m. hösten 1986. Han framhåller därvid att flygbolagen har följt de restriktioner för rekrytering av flygvapenpiloter som har ålagts dem. Samtidigt konstaterar han att SAS för närvarande inte uppfyller sina avtalsenliga förpliktelser beträffande trafikflygarutbildningen vid trafikflygarhögskolan (TFHS) i Ljungbyhed.

I ett avsnitt om flygförmånsavtalet våren 1986 och dess konsekvenser anmäler försvarsministern att flygvapnet riskerar att bli av med ett sjuttiotal piloter till flygbolagen under den närmaste artonmånadersperioden samt att en sådan återlåtning av flygvapnet får allvarliga konsekvenser för försvarsmaktens operativa förmåga. Denna är dessutom tidskrävande att rätta till vid en beredskapshöjning.

Flygförmånsavtalet utgör enligt försvarsministern grunden för en långsiktig lösning i pilotfrågan. Den militära och den civila pilotrekryteringen kommer att i huvudsak kunna hållas isär. Flygvapnet blir inte längre en huvudrekryteringskälla för flygbolagen.

Närmast krävs emellertid – uttalar försvarsministern – åtgärder för att rätta till de brister som redan finns i beredskapen vid några flygförband på grund av avgångar under åren 1985 och 1986. Vidare krävs åtgärder för att säkerställa att de piloter som i fortsättningen rekryteras till flygvapnet också stannar kvar i tjänst och att flygvapnets operativa förmåga kan upprätthållas under de närmaste åren när ytterligare avgångar kommer att ske till flygbolagen.

De operativa konsekvenserna av att ett sjuttiotal piloter slutar blir enligt försvarsministern helt oacceptabla om inte några andra åtgärder vidtas. Han har efter överläggningar med berörda parter funnit att den bästa lösningen är olika former av "återlån" av piloter från flygbolagen.

Som komplement till bestämmelserna om tjänstgöringen för reservofficerare i flygtjänst har regeringen i november 1986 genom ändring i värnpliktsutbildningsförordningen (1986:763) beslutat att samma principer skall kunna tillämpas även för värnpliktiga flygförare. Regeringens beslut medför att det blir möjligt att kalla in flygförare från flygbolagen för att stärka beredskapen under upp till 130 dagar i en period för en värnpliktig i åldern 21–25 år. Försvarsministern påminner om att det enligt 27 § 2 mom. värnpliktslagen (1941:967) är möjligt att av beredskapskäl dessutom kalla in piloter till en eller flera beredskapsövningar om sammanlagt högst 180 dagar.

Genom regeringens åtgärder har enligt försvarsministerns mening överbefälhavaren och chefen för flygvapnet fått ett verksamt instrument för att på ett rimligt sätt tillgodose en acceptabel tillgång på flygförare. Försvarsministern förklarar sig vara medveten om att de ökade möjligheterna för användning av värnpliktig personal vid divisionerna kan medföra vissa organisatoriska problem inom flygvapnet.

Utskottet

Frågan om tillgången på piloter i flygvapnet har på senare år behandlats av riksdagen vid flera tillfällen (prop. 1984/85: 100 bil. 6 och skr. 1984/85:148, FöU 1984/85:9 samt prop. 1985/86:100 bil. 6 och skr. 1985/86:156, FöU 1985/86:9). Utskottet har understrukit den stora betydelse som flygvapenförbanden har för vårt totalförsvär och liksom försvarsministern sett allvarligt på de omfattande avgångarna bland de militära flygförarna. Beträffande utvecklingen på sikt tog utskottet våren 1985 upp flygtidsuttagets betydelse och möjligheten av kontraktsanställning i någon form (FöU 1984/85:9 s. 37). Utskottet har betonat att regeringen måste någa följa utvecklingen, i första hand från säkerhetspolitisk synpunkt, och framhållit att tillgången på flygvapenpiloter måste säkerställas. Riksdagen har uttalat att flygbolagen måste bidra aktivt till utbildningen av trafikpiloter (FöU 1985/86:9 s. 6, rskr. 278).

Utskottet har nyligen informerat sig särskilt i pilotfrågan, bl.a. genom besök på ett flygvapenförband. En utskottsutfrågning med företrädare för regeringskansliet och för chefen för flygvapnet har gett information bl.a. om hur systemet med återlån av piloter från flygbolagen kan utnyttjas.

Enligt utskottets mening redovisar försvarsministern åtgärder som är nödvändiga för att slå vakt om flygvapnets operativa förmåga. Tillgången på flygvapenpiloter torde säkerställas långsiktigt med flygförmånsavtalet som grund. Av beredskapskäl tillämpas systemet med återlån av piloter från flygbolagen.

Såväl reservofficerare i flygtjänst som värnpliktiga flygförare kan redan i fredstid kallas till tjänstgöring under lång tid. Om det – t.ex. på grund av ökat behov av beredskapsinsatser – skulle bli nödvändigt med uttag av värnplikts-tjänstgöring utöver vad värnpliktslagen nu medger, måste frågan underställas riksdagen.

Under tjänstgöring vid återlån har en reservofficer bättre ekonomiska förmåner än en värnpliktig officer. Chefen för flygvapnet uppmanar anställning som reservofficer för den som avgår som yrkesofficer i flygtjänst.

Som framgår av propositionen har även teknikerbristen i flygvapnet stor betydelse för möjligheterna att åstadkomma en tillräcklig flygtidsproduktion. Pågående löneförhandlingar och åtgärder för att öka rekryteringen väntas leda till förbättringar i detta avseende, åtminstone på sikt.

Med hänvisning till det anförda hemställer utskottet

att riksdagen lämnar utan erinran vad föredragande statsrådet har anfört om åtgärder för att säkerställa tillgången på piloter i flygvapnet.

2 Anslagsfrågor för budgetåret 1987/88

FJÄRDE HUVUDTITELN

Regeringen har i budgetpropositionen föreslagit riksdagen att för budgetåret 1987/88 anvisa medel enligt följande sammanställning.

Anslag		Belopp (kr.)
A 1. Försvarsdepartementet (s. 8)	förslagsanslag	35 150 000
A 2. Vissa nämnder m.m. inom totalförsvaret (s. 8-9)	förslagsanslag	7 630 000
A 3. Utredningar m.m. (s. 10)	reservationsanslag	8 200 000
A 4. Extra utgifter (s. 10)	reservationsanslag	700 000

Utskottet

Utskottet har inte något att invända mot regeringens förslag. Under anslaget A 2 anmäler försvarsministern att delegationen för icke-militärt motstånd kommer att inrättas under innevarande budgetår (prop. 1985/86:100 bil. 6 s. 119, FöU 8 s. 40, rskr. 182).

Utskottet hemställer

1. att riksdagen till *Försvarsdepartementet* för budgetåret 1987/88 anvisar ett förslagsanslag av 35 150 000 kr.,
2. att riksdagen till *Vissa nämnder m.m. inom totalförsvaret* för budgetåret 1987/88 anvisar ett förslagsanslag av 7 630 000 kr.,
3. att riksdagen till *Utredningar m.m.* för budgetåret 1987/88 anvisar ett reservationsanslag av 8 200 000 kr.,
4. att riksdagen till *Extra utgifter* för budgetåret 1987/88 anvisar ett reservationsanslag av 700 000 kr.

Stockholm den 10 mars 1987

På försvarsutskottets vägnar

Lennart Blom

Närvarande: Lennart Blom (m), Olle Göransson (s), Roland Brännström (s), Kerstin Ekman (fp), Gunnar Björk i Gävle (c), Evert Hedberg (s), Göthe Knutson (m), Ingemar Konradsson (s), Ingvar Björk (s), Olle Aulin (m), Iréne Vestlund (s), Gunhild Bolander (c), Christer Skoog (s), Barbro Evermo (s) och Carl-Johan Wilson (fp).

